

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulvm IX. Apostolicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

hospitale S. Allucij, qui nomine omnium acceptarent assignationem & subjectionem hospitalis; cum itaque duo ex fratribus hospitalis Sepulchri missi essent, ipsi à Magistro, procuratoribus, & fratribus S. Allucij receperunt donationem, & assignationem ejusdem, eaque omnia per testium depositiones sufficienter ostensa fuerunt. Sed procurator partis adversæ respondit, donationem retractandam esse, quia multis fratribus inconsultis, à Rectore, & paucioribus fratribus ex comunicatis, ac perjuriis celebrata fuit, & quidem circa rem litigiosam, in fraudem plebani, qui super eodem hospitali litem intenderat. His ita expositis Innocentius Papa consideratis, quod fratres & patroni S. Allucij pro se, imò contra se turpitudinem allegarunt, videlicet excommunicationem, perjurium, & fraudem ab ipsis commissam; præterea quod donatio hospitalis ab Hospitalarijs S. Allucij facta pura fuerit, & simplex; quare, cum non deceptoribus, sed deceptis jura subveniant, ideo Hospitalarios illos contra proprium factum se legitime non posse defendere, & ideo dictum hospitale cum pertinentijs suis Hospitalarijs Sepulchri se adjudicare, ita tamen, ut per hanc sententiam Episcopo, & plebano nullum præjudicium generetur, quia res inter alios acta non debet alijs præjudicium creare.

SUMMARIUM.

1. Allegans propriam turpitudinem ordinariè in judicio non auditur.
2. Qui negat contra instrumenti authentici tenorem, quod Capitulum consenserit, probare debet, si neget majorem partem Capituli consensisse.

Notandum primum. Qui in uno judicio succubuit, eo non obstante, potest super eadem re ex alia causa experiri non tantum petitorio judicio, sed etiam possessorio. Ita Gl. hic v. dissimilibus, Imolan. 15,

Notandum secundum. Allegans propriam turpitudinem in judicio non auditur, ut hic & c. eum super 8. junct. à Gl. v. posse de concessione prabenda. L. 2. ff. de conditione ob turpem causam & c. Est autem hæc regula vera ordinariè; exceptiones autem sunt, quas Gl. affert. Prima, nisi vertatur periculum animæ. c. consanguinei 11. de sententia & re judicata. Secunda, nisi agatur de favore, aut jure Ecclesiæ. c. 3. causa 35. q. 9. & docent DD. in c. 2. de rerum permutatione. Quod Prælatus malè alienans rem Ecclesiæ revocare potest, allegans propriam turpitudinem. Tertia in causa liberatis. argum. L. interrogatum 24. cod. de liberali causa.

Notandum tertium. Si in instrumento alienationis authentico contineatur, consensus Capituli intervenisse, & postea allegetur, non fuisse partem majorem Capituli, seu partem majorem non fuisse adhibitam, alleganti probatio incumbit. Ita tradit Imola hic n. 6. Abbas n. 2. & in c. quanto n. 7. de ijs, que sunt à Prælatis. Ubi concludit, necessarium non esse, ut notarius conficiens instrumentum, nomina Capitularium consentientium exprimat; satis enim est, si testetur de consensu majoris partis Capitularium, seu unanimi Capitularium consensu (nam latè loquendo hic etiam consensus, qui majoris partis est, unanims censetur) coram se facto. Addit Imola in cit. c. quanto, satis esse, si notarius dicat, Capitulum consensisse, cum non possit dici Capituli consensus, nisi pars major Capituli consenserit, pro notario autem tanquam perito præsumptio esse debet, quod verba accipiat secundum juris intellectum, ait Imola cit. loco.

CAPITVLVM IX.

Apostolicæ.

PARAPHRASIS.

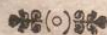
Tametsi in can. bona causa 12. q. 2. definitum sit, si Episcopus in diocesi monasterium construere voluerit, & de rebus

Qg 2

Eccle.

Ecclesie suae dotare, quod partem quinquagesimam, & non amplius, census sui ei dare possit, centesimam autem, si alteri alicui Ecclesie, vel pro sepulchro suo conferre velit, quia tamen in Canone subjungitur, id cum temperamento concessum esse, ut dum aliena Ecclesie subsidium affertur, propriae Ecclesie damnum grave non inferatur: ut Episcopus unam duntaxat ex his duabus, quam maluerit, dotationem, seu donationem faciat, ideò observandum hoc est, quod Episcopus neque tantum, imò nec minus parte quinquagesima, aut centesima, sive simul & semel, sive saepius & successivè, in pias causas de rebus Ecclesie conferre possit cum gravi ejus detrimento, alioquin si damnosa donatio, & alienatio, seu ex possessionibus, seu ex proventus ad Episcopalem mensam, vel Cathedralis Ecclesie pertinentibus, facta sit, canonicè revocari poterit, præterquam, si præscriptione, aliave legitima exceptione actio, seu revocatio excludatur. Porro licet prima facie præsumptio sit, quod collatio partis quinquagesimae, vel centesimae grave non afferat Ecclesie detrimentum, tamen ex varijs circumstantijs, quæ potiùs ostensione facti, quàm expressione statuti, cognoscuntur, interdum deprehendi potest, esse id valde damnosum, etiam si semel tantum fiat; quod si verò Ecclesia ita abundet possessionibus, & proventus, ut sine detrimento etiam amplius, quàm quinquagesimae vel centesimae partis subsidium alteri Ecclesie præbere queat, quamvis tunc Episcopus per se non debeat, summam eam à Canone ad incautas donationes impediendas definitam, excedere, de Superioris tamen, nempe Pontificis, auctoritate potest etiam in majore quantitate alterius Ecclesie inopiam sublevare.

1. *Quid Episcopo liceat in dotationem monasterij à se constructi, aut judgmentum Ecclesie sua diocesis conferre.*
2. *Revocari tamen potest talis donatio si in præjudicium Ecclesie Cathedralis cedat.*

Notandum primum, Episcopus etiam in petito Capituli consensu, & licentia Pontificis, semel, aut successivè conferre potest quinquagesimam partem bonorum Ecclesie ad monasterij extructi dotationem, aut partem centesimam in alterius cathedralis Ecclesie subsidium. Sed necessarium est primò. Ut monasterium seu Ecclesia, cui tribuitur, positum sit intra diocesim, ubi ea non censeatur tanta alienatio, ac si extra diocesim bona transferantur. Ait verò *Abbas hic*, 3. quod Episcopus dotacionem facere possit Ecclesie exemptæ intra diocesim, quandoquidem Ecclesia, vel monasterium exemptum, constat esse in diocesi, nisi non sit de diocesi. Necessarium est secundo. Ut monasterium vel Ecclesia ab Episcopo extructa sit, cum consensu Capituli *arg. c. si Episcopus 73. causa 12. q. 2. tunc cum Capitulum contradicere non potest, ubi æquum, imò necessarium sit, ut Ecclesia, vel monasterium extructum competere dotetur, quatenus id fieri potest sine gravi damno Ecclesie donantis. Ita *Imola de r. 7. Abbas in c. pastoralis n. 4. de lit. qui fiunt à Prælati.**

Notandum secundum. Episcopus sepulturam sibi eligere potest extra Ecclesiam Cathedralis, quemadmodum & uxori liberè sibi eligit sepulturam à marito distinctam *c. de uxore 7. de sepulturis.* ubi de hoc dicitur.

Notandum tertium. Quædam sunt, quæ ostensione seu consideratione facti, secundum omnes ejus circumstantias, facillimè determinantur juxta boni viri arbitrium, quàm per status expressionem. Quare si lex indeterminatè caveat, de magno, gravi, diuturno &c. plerumque ex facti natura, & circum-

circumstantijs colligi debet, num id sub Lege comprehensum sit, necne.

1. Notandum quartum. Si dotario monasterij, v. g. sibi in Dicecesi, ab Episcopo facta sit, cum gravi damno Ecclesie Cathedralis, revocari potest, ac debet, cum ipso jure irrita fuerit, quippe à SS. Canonibus in hoc casu non concessa, sed prohibita. Si tamen tempore dotationis visum fuit, eam damnosam non esse, confiteri donatio, tamen postea contrarium se prodar. Verum tunc restitutionis in integrum beneficium concedi debet, uti *Abbas hic notat in fine Capituli*. Præterea si quadraginta anni post donationem rei immobilis ex tali causa factam lapsi sint, cum bona fide monasterij donati, securum esse debet propter præscriptionem, sicuti hæc dicitur.

CAPITULUM ULTIMUM.

Propter.

PARAPHRASIS.

Donator propter ingratitude[m] ejus, in quem liberalitas collata est, donationem ex juris rigore revocare potest, si forte impius in eum manus injecerit, vel atrociores injurias, aut grave rerum damnum, vel vitæ periculum inferre præsumpserit: verum tamen si donator tacuit, seu revocandi voluntatem non expressit, successor ejus revocare non potest.

SUMMARIUM.

1. Ex quibus causis donatio revocari potest?

2. Hoc jus revocandi probabiliter non transit contra hæredem.

Notandum primum. Propter ingratitude[m] donatarij donatio revocari potest in quinque numeratis casibus, si causa in Judicio ostensa, & pro donatore judicatum sit. Sumptum est ex *L. ult. Cod. de revocandis donationibus*. & explicavi *lib. 3. tract. 4. c. 12. q. 5.*

Notandum secundum. Hoc jus revocandi donationem personale est, neque transit ad successorem donatoris. Ita *hic & in L. ult.* Sed nec ipsemet donator revocare potest donationem ab hærede donatarij ingrati, cum actio ista revocationis ex delicto nascatur, cujusmodi actio contra delinquentis hæredes non competit, nisi lis cum defuncto contestata fuerit. *L. unica C. de delictis defunctorum*. & ex communi tradit *hic Imola n. 2.* Non pauci tamen, ut *Joann. And. & Abb. n. 7.* existimant, si donator ignoravit, injuriam contra se commissam, quod agere possit adversus hæredem; imò etiam, quod hæres donatoris injuriam prosequi, atque donationem revocare possit: quæ, licet ex jure non satis ostendantur, tamen propter doctorum auctoritatem probabiliter dicuntur, & confirmantur ex doctrina *Gl. in L. fideicommissum 27. Cod. de fideicommissis. Gl. in L. loco rem 10. C. de his, quibus ut indignis.* & latius explicat *Mol. tra. 2. disp. 281.*

* * *

* * *

Qq 3

TITU.